

**Волинський національний університет
імені Лесі Українки
Факультет історії, політології та національної безпеки
Кафедра політології та публічного управління**

Ольга Кузьмук

**СОЦІАЛЬНО-ПОЛІТИЧНИЙ КОНСАЛТИНГ ТА
СОЦІАЛЬНА ЕКСПЕРТИЗА**

Методичні рекомендації для здобувачів освіти спеціальності «Соціологія»

Луцьк-2024

УДК 316:303.8(072)

К 89

Рекомендовано до друку науково-методичною радою Волинського національного університету імені Лесі Українки (протокол № 3 від 22.11. 2024р.)

Рецензенти:

Піменова О. О., кандидат соціологічних наук, доцент, доцент кафедри соціогуманітарних технологій Луцького національного технічного університету

Кузьмук О. М.

К 89 Соціально-політичний консалтинг та соціальна експертиза: методичні рекомендації для здобувачів освіти спеціальності «Соціологія». Луцьк: ВНУ ім. Лесі Українки, 2024. 60 с.

Методичні рекомендації укладені відповідно до діючого силабуса з освітнього компонента «Соціально-політичний консалтинг та соціальна експертиза» для здобувачів освіти спеціальності «Соціологія» закладів вищої освіти. Методичні рекомендації містять опис пропонуваного для розгляду лекційних тем та тем для практичних занять, завдання з елементами дослідницької роботи, питання для самостійної роботи, глосарій основних понять, додатки, список літератури.

Основна мета методичних рекомендацій – організація самостійної роботи студента.

УДК 316:303.8(072)

© Кузьмук О.М. 2024

© Волинський національний університет імені Лесі Українки, 2024

ЗМІСТ

Вступ.....	4
Мета і завдання освітнього компонента, його місце у освітньому процесі.....	5
Структура освітнього компонента.....	8
Теми практичних занять.....	10
Завдання для самостійного опрацювання.....	12
Політика оцінювання.....	13
Підсумковий контроль.....	15
Рекомендована література.....	17
Глосарій.....	19
Додатки.....	24

ВСТУП

Сучасний соціально-політичний ландшафт характеризується стрімкими змінами, зростанням складності та невизначеності. Перед фахівцями, зокрема соціологами, постають нові завдання та виклики, пов'язані з розумінням, аналізом та експертним оцінюванням складних соціальних процесів. У цьому контексті особливої значущості набувають навчальні дисципліни, які озброюють студентів-магістрів актуальними знаннями та практичними навичками, необхідними для ефективного розв'язання різноманітних соціальних проблем.

Навчальна дисципліна «Соціально-політичний консалтинг та соціальна експертиза» покликана формувати у майбутніх соціологів компетентності, пов'язані з розумінням сутності та специфіки сучасних соціальних і політичних процесів, аналізом їхніх ключових тенденцій і чинників, а також розробленням та реалізацією експертних оцінок і рекомендацій у складних соціально-політичних контекстах.

Ця дисципліна передбачає розгляд наступних аспектів:

теоретико-методологічні засади соціально-політичного консалтингу та соціальної експертизи;

сучасні тренди та виклики у сфері політики та суспільного життя;

методичні підходи до здійснення комплексного аналізу й оцінювання соціально-політичних ситуацій;

технології розроблення експертних висновків і рекомендацій для різних суб'єктів соціальної та політичної діяльності;

практичні кейси застосування соціально-політичного консалтингу та соціальної експертизи.

Важливість цієї навчальної дисципліни зумовлена тим, що в сучасних умовах соціологи мають бути не лише дослідниками, а й активними учасниками процесів вироблення, ухвалення та реалізації управлінських рішень. Вони повинні володіти компетентностями, необхідними для ефективного розв'язання соціальних проблем у різних сферах суспільного життя - від державного управління до підприємництва. Саме тому дисципліна «Соціально-політичний консалтинг та соціальна експертиза» має важливе значення для професійної підготовки студентів-магістрів спеціальності «Соціологія».

Таким чином, опанування студентами-магістрами навчальної дисципліни «Соціально-політичний консалтинг та соціальна експертиза» сприятиме формуванню у них компетентностей, необхідних для ефективного розв'язання складних соціальних проблем, надання експертних оцінок і рекомендацій у сфері політики та суспільного життя.

Мета і завдання освітнього компонента.

Метою вивчення курсу «Соціально-політичний консалтинг та соціальна експертиза» є: ознайомлення студентів з сучасним науковим поглядом на політичний аналіз та консультативну діяльність у сфері політики, розкриття сутності та особливостей використання різних науково-пізнавальних та дослідницьких методів, засобів, технологій та процедур у політичному аналізі, стимулювання студентів щодо критичного та творчого мислення, набуття досвіду використання певних методів політичного аналізу (методу кейсів, порівняльного аналізу, методу прогнозів, методів кабінетних досліджень, статистичного аналізу, кількісних та якісних методів), ознайомлення з прикладами консультативної діяльності в сфері політики, процедур та методик проведення соціальної експертизи.

Основне завдання навчальної дисципліни – сприяти соціологічній підготовці магістрів професійній діяльності у галузі соціально-політичного консультування та соціальної експертизи. Після вивчення навчальної дисципліни «Соціально-політичний консалтинг та соціальна експертиза» магістри повинні набути та отримати **знання**:

- основних понять, теорій, концепцій та підходів, що складають категоріальний апарат соціально-політичного консалтингу та соціальної експертизи;
- процедури соціально-політичного консалтингу;
- процедури соціальної експертизи;
- функцій та методів соціально-політичного консультування;
- функцій та методів соціальної експертизи;
- ролі соціально-політичного консультування та соціальної експертизи.

уміння:

- аналізувати соціально-політичні процеси, що відбуваються в сучасному суспільстві;
- обирати оптимальні соціологічні методи дослідження політичної культури суспільства;
- застосовувати соціологічні знання для дослідження соціально-політичних процесів на рівні особистості та суспільства;
- обґрунтовувати вибір кількісних та якісних методів дослідження для проведення власного соціологічного дослідження;
- володіти методами соціологічного дослідження для реалізації соціально-політичного консультування;
- володіти комплексом методів для проведення соціальної експертизи.

Результати навчання (Компетентності).

Основним результатом навчання є знання та розуміння предметної області соціально-політичного консультування та соціальної експертизи, вміння аналізувати соціально-політичні процеси та явища, а також застосування теоретичних знань для організації та проведення соціологічних досліджень у галузі соціології політики, проведення соціально-політичного консалтингу та соціальної експертизи.

Загальні компетентності:

ЗК01. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК02. Здатність працювати автономно.

ЗК03. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності).

ЗК04. Здатність працювати в міжнародному контексті.

ЗК05. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт

ЗК06. Здатність приймати обґрунтовані рішення.

Спеціальні компетентності:

СК01. Здатність аналізувати соціальні явища і процеси.

СК02. Здатність виявляти, діагностувати та інтерпретувати соціальні проблеми українського суспільства та світової спільноти.

СК03. Здатність проектувати і виконувати соціологічні дослідження, розробляти й обґрунтовувати їхню методологію.

СК04. Здатність збирати та аналізувати емпіричні дані з використанням сучасних методів соціологічних досліджень.

СК05. Здатність обговорювати результати соціологічних досліджень та проектів українською та іноземною мовами.

СК06. Здатність дотримуватися у своїй діяльності норм професійної етики соціолога та керуватися загальнолюдськими цінностями.

СК07. Здатність розробляти та оцінювати соціальні проекти і програми.

Нормативний зміст підготовки здобувачів вищої освіти, сформульований у термінах результатів навчання:

ПР01. Використовувати понятійний апарат соціології в освітній, дослідницькій та інших сферах професійної діяльності.

ПР02. Здійснювати діагностику та інтерпретацію соціальних проблем українського суспільства та світової спільноти, причини їхнього виникнення та наслідки.

ПР03. Розробляти і реалізовувати соціальні та міждисциплінарні проекти з урахуванням соціальних, економічних, правових, екологічних та інших аспектів суспільного життя.

ПР04. Застосовувати наукові знання, соціологічні та статистичні методи, цифрові технології, спеціалізоване програмне забезпечення для розв'язування складних задач соціології та суміжних галузей знань.

ПР05. Здійснювати пошук, аналізувати та оцінювати необхідну інформацію в науковій літературі, банках даних та інших джерелах.

ПР06. Вільно спілкуватись усно і письмово українською мовою та однією з іноземних мов при обговоренні професійних питань, досліджень та інновацій у сфері соціології та суміжних наук у тому числі в контексті співпраці з європейськими та євроатлантичними інституціями.

ПР07. Вирішувати етичні дилеми відповідно до норм професійної етики соціолога та загальнолюдських цінностей.

ПР08. Обґрунтовувати власну позицію, робити та аргументувати самостійні висновки за результатами досліджень і аналізу професійної літератури.

ПР09. Планувати і виконувати наукові дослідження у сфері соціології, аналізувати результати, обґрунтовувати висновки.

ПР11. Узагальнювати результати власних наукових досліджень та презентувати їх у наукових доповідях, публікаціях.

Структура освітнього компонента

Таблиця 1

Назви змістових модулів і тем	Усього	Лекції	Практичні	Лаб.	Сам. роб.	Конс.	Форма контролю/ Бали
Змістовий модуль 1. Теоретико-методологічні засади політичного аналізу та консультаційної діяльності							
Тема 1. Сутність соціально-політичного аналізу та консультаційної діяльності	11	2	2		6	1	ДС/2
Тема 2. Суб'єкти соціально-політичного аналізу	11	2	2		6	1	ДС/2
Разом за модулем 1	22	4	4		12	2	4
Змістовий модуль 2. Основні етапи політичного аналізу. Етапи і процедури соціально-політичного консалтингу							
Тема 3. Основні етапи соціально-політичного аналізу (аналіз політичної ситуації)	11	2	2		6	1	ДС/2
Тема 4. Основні етапи соціально-політичного аналізу: політичне моделювання	11	2	2		6	1	ДС/2
Тема 5. Основні етапи соціально-політичного аналізу: політичне прогнозування	11	2	2		6	1	ДС/2
Тема 6. Методи соціально-політичного аналізу (кабінетні, кількісні та якісні)	15	4	2		8	1	ДС/2

Разом за модулем 2	48	10	8		26	4	8
Змістовий модуль 3.							
Соціально-політичний консалтинг та соціальна експертиза: практичні аспекти							
Тема 7. Соціально-політичний консалтинг та соціальна експертиза (етапи та процедури)	11	2	2		6	1	ДС/2
Тема 8. Моделі та види соціально-політичного консалтингу та соціальної експертизи	11	2	2		6	1	ДС/2
Тема 9. Стадії та способи соціально-політичного консалтингу та соціальної експертизи	10	2	2		6		ДС/3
Тема 10. Форми і типи соціально-політичного консалтингу та соціальної експертизи	10	2	2		6		ДС/3
Тема 11. Стан соціально-політичного консалтингу та соціальної експертизи	8	2			6		ДС/3
Разом за модулем 3	50	10	8		30	2	13
Поточний контроль (опитування на практичних заняттях + виконання індивідуальних завдань, підготовка наукових доповідей) 25 балів за роботу на практичних та лабораторних заняттях + 25 балів ІНДЗ = 50 балів							
Підсумковий контроль (письмова компонента (25 б.)+усна компонента (25 б.))							Бал
Модульна контрольна робота (МКР1+МКР2)							25+25=50
Всього годин/ Балів	120	24	20		68	8	100

Методи контролю*: ДС – дискусія, ДБ – дебати, Т – тести, ТР – тренінг, РЗ/К – розв’язування задач/кейсів, ІНДЗ/ІРС – індивідуальне завдання/індивідуальна робота здобувача освіти, РМГ – робота в малих групах, МКР/КР – модульна контрольна робота/ контрольна робота, Р – реферат, а також аналітична записка, аналітичне есе, аналіз твору тощо.

Теми практичних занять

Тема 1: Вступ до соціально-політичного консалтингу

1. Основні поняття та визначення соціально-політичного консалтингу
2. Роль соціально-політичного консалтингу у сучасному суспільстві
3. Основні принципи і етапи консалтингового процесу
4. Взаємодія між консалтинговими агентствами та клієнтами
5. Виклики у сфері соціально-політичного консалтингу

Тема 2. Теоретичні основи соціального консалтингу

1. Основні теорії та моделі соціального консалтингу
2. Різниця між соціальним консалтингом та традиційними формами консалтингу
3. Аналіз соціальних потреб та запитів консалтингу
4. Визначення цільової аудиторії для консалтингових послуг
5. Етичні аспекти соціально-політичного консалтингу

Тема 3. Методи соціального аналізу

1. Якісні та кількісні методи соціального аналізу
2. Використання соціологічних досліджень у консалтинговій практиці
3. Інструменти збору даних: опитування, інтерв'ю, фокус-групи
4. Аналіз даних та інтерпретація результатів
5. Визначення рекомендацій на основі соціального аналізу

Тема 5. Розробка соціальних програм

1. Етапи розробки соціальних програм і проєктів
2. Визначення цілей та завдань соціальної програми
3. Оцінка ресурсів і ризиків при реалізації програм
4. Співпраця з зацікавленими сторонами
5. Моніторинг і оцінка ефективності соціальних програм

Тема 5. Соціальна експертиза

1. Визначення поняття соціальної експертизи
2. Процес проведення соціальної експертизи
3. Критерії оцінки соціальних проєктів
4. Взаємозв'язок між експертизою та консалтингом
5. Приклади успішних соціальних експертиз

Тема 6. Політичний консалтинг

1. Визначення політичного консалтингу
2. Роль політичних консультантів у виборчих кампаніях
3. Стратегії політичного консалтингу
4. Аналіз політичного середовища та його вплив на стратегії
5. Етичні питання у політичному консалтингу

Тема 7. Комунікаційні стратегії у соціально-політичному консалтингу

1. Розробка ефективних комунікаційних стратегій
2. Використання медіа та соціальних мереж у консалтингу

3. Аудиторія та її потреби в комунікаціях
4. Розробка повідомлень та кампаній
5. Оцінка ефективності комунікаційних стратегій

Тема 8. Соціальна відповідальність у консалтингу

1. Поняття соціальної відповідальності в консалтинговій практиці
2. Вплив соціальної відповідальності на репутацію консалтингових агентств
3. Приклади соціально відповідального консалтингу
4. Взаємозв'язок між соціальною відповідальністю і успішністю проєктів
5. Етичні дилеми в соціальному консалтингу

Тема 9. Оцінка політичних ризиків

1. Визначення політичних ризиків у консалтинговій діяльності
2. Методи оцінки політичних ризиків
3. Аналіз наслідків політичних ризиків для клієнтів
4. Розробка стратегій управління політичними ризиками
5. Приклади аналізу політичних ризиків у практиці

Тема 10. Соціально-політичні кампанії

1. Етапи розробки соціально-політичних кампаній
2. Визначення цільової аудиторії для кампаній
3. Стратегії і тактики соціально-політичних кампаній
4. Оцінка ефективності кампаній
5. Приклади успішних соціально-політичних кампаній

Тема 11. Інновації у соціальному консалтингу

1. Новітні тенденції в соціальному консалтингу
2. Використання технологій для покращення консалтингових послуг
3. Інноваційні підходи до розробки соціальних програм
4. Роль даних і аналітики в інноваціях
5. Приклади інновацій у соціально-політичному консалтингу

Тема 12. Проктна робота та представлення результатів

1. Основні результати проєктної роботи в соціально-політичному консалтингу та соціальній експертизі
2. Методи збору та аналізу даних у проєкті, що має на меті соціально-політичний консалтинг та соціальну експертизу
3. Рекомендації на основі проведеного дослідження
4. Обговорення можливостей подальшого розвитку проєкту

Завдання для самостійного опрацювання

1. Об'єкт, предмет та структура сучасного соціально-політичного аналізу
4. Політичний консалтинг
5. Парадигма системного аналізу
6. Логічна послідовність розгортання аналітичного дослідження
7. Функції соціально-політичного консалтингу
8. Функції соціальної експертизи
9. Логіка й методологія соціально-політичного консалтингу
10. Проблемне поле соціально-політичного консалтингу
11. Особливості формування технології здійснення соціально-політичного консалтингу
12. Специфіка збирання та обробки інформації для соціально-політичного консалтингу
13. Соціальна експертиза та консультування як вид професійної діяльності.
14. Інституціоналізація експертно-консультативної діяльності
15. Особливості експертно-консультативної діяльності
16. Загальна характеристика соціологічних досліджень, які використовуються в процесі соціально-політичного консалтингу та соціальної експертизи

Модульні контрольні роботи мають на меті визначити рівень засвоєння навчального матеріалу. Проводяться у письмовій формі. Якщо підсумкова контрольна робота виконана у повному обсязі, то така робота отримує 25 балів.

Для закріплення теоретичного матеріалу студентам пропонується виконати Індивідуально-дослідне завдання (ІНДЗ) – проєкт аналітичного звіту з елементами соціально-політичного консалтингу та соціальної експертизи (з довільно обраної суспільно-політичної проблематики).

Замість ІНДЗ, студенти можуть представити результати неформальної освіти (наприклад, сертифікат або інший документ, що підтверджує отримання ним відповідних знань). Також зараховані можуть бути як цілий курс, так і окремі теми (кожна тема – 3 бали). Дана позиція представлена у відповідному Положенні ВНУ імені Лесі Українки Про визнання результатів навчання, отриманих у формальній, неформальній та/або інформальній освіті у Волинському національному університеті імені Лесі Українки: <http://surl.li/olbmdp>.

Освітня компонента «Соціально-політичний консалтинг та соціальна експертиза» сприяє набуттю таких soft-skills: комунікативні навички (критичне мислення, логічне мислення, вміння комплексно підходити до вирішення проблеми); лідерські якості (вміння працювати в команді, здатність до емпатії); навички самоорганізації (тайм-менеджмент або управління часом, вміння знаходити і працювати з інформацією, бажання вчитися і постійно розвиватися).

Політика оцінювання

Політика викладача щодо здобувача освіти.

Таблиця 2

№	Вимоги викладача	№	Не допустимо
1.	Обов'язкове відвідування навчальних занять;	1.	Пропуск занять без поважних причин;
2.	Активність студента під час практичних занять;	2.	Запізнення на заняття;
3.	Своєчасне виконання завдань самостійної роботи;	3.	Користування мобільним телефоном, планшетом чи іншими мобільними пристроями (за винятком дозволу викладача);
4.	Виконання підсумкових контрольних завдань	4.	Порушення дисципліни;
5.	Вчасне виконання завдань лабораторних робіт (при їхній наявності)	5.	Списування.
6.	Відпрацювання занять, що були пропущені або не підготовлені.	6.	Плагіат

Оцінювання.

Таблиця 3

Вид оцінювання	%
Поточний контроль, разом у т.ч.:	50
Опитування на семінарських заняттях	25
Виконання індивідуальних завдань, завдань лабораторних робіт, підготовка наукових доповідей	25
Підсумковий контроль, разом в .ч.:	50
Письмова компонента	25
Усна компонента	25

Політика щодо академічної доброчесності.

Дотримання політики доброчесності здобувачами освіти передбачає:

- 1) самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання;
- 2) обов'язкове посилення на джерело інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;
- 3) дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права;
- 4) дотриманні принципів та положень Кодексу професійної етики соціолога (<https://sau.in.ua/pro-sau/>);

5) надання достовірної інформації про результати власної (наукової, творчої) діяльності, використання методик досліджень, джерела інформації.

За порушення академічної доброчесності (плагіат, фальсифікація, списування, обман тощо) здобувачі освіти можуть бути притягнені до академічної відповідальності: повторне проходження оцінювання (контрольна робота, іспит, залік тощо); повторне проходження відповідного освітнього компонента освітньої програми; відрахування з Університету.

Усі письмові роботи перевіряються на наявність плагіату і допускаються до захисту із коректними текстовими запозиченнями не більше 25%. Списування під час контрольних робіт та екзаменів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних пристроїв).

Політика щодо дедлайнів та перескладання

Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (75% від можливої максимальної кількості балів за вид діяльності балів). Перескладання модулів відбувається за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).

Шкала оцінювання знань здобувачів освіти з освітніх компонентів, де формою контролю є іспит

Таблиця 4

Оцінка в балах	Лінгвістична оцінка	Оцінка за шкалою ECTS	
		оцінка	пояснення
90–100	Відмінно	A	відмінне виконання
82–89	Дуже добре	B	вище середнього рівня
75–81	Добре	C	загалом хороша робота
67–74	Задовільно	D	непогано
60–66	Достатньо	E	виконання відповідає мінімальним критеріям
1–59	Незадовільно	Fx	Необхідне перескладання

Підсумковий контроль

На екзамен виносяться основні питання, що потребують творчої відповіді та уміння синтезувати отриманні знання і застосовувати їх під час розв'язання практичних завдань.

Форма проведення екзамену – письмова.

ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ, ЩО ВІНОСЯТЬСЯ НА ЕКЗАМЕН

1. Актуальність впровадження політико-аналітичних методів у дослідження політичних процесів
2. Особливості визначення поняття «соціально-політичний консалтинг» та «соціальна експертиза»
3. Об'єкт, предмет та структура соціально-політичного консалтингу та соціальної експертизи
4. Парадигма системного аналізу
5. Логічна послідовність розгортання аналітичного дослідження
6. Функції соціально-політичного консалтингу
7. Етапи проведення моніторингу
8. Системний соціально-політичний консалтинг та соціальна експертиза
9. Функції соціально-політичного оцінювання
10. Логіка й методологія соціально-політичної аналітики
11. Проблемне поле соціально-політичного аналізу
12. Особливості формування технології здійснення соціально-політичного аналізу
13. Специфіка збирання та обробки інформації для соціально-політичного аналізу
14. Політичне прогнозування як логічне продовження та неодмінна складова процедури соціально-політичного аналізу
15. Інформаційний продукт політичного аналізу та прогнозування і способи його реалізації
16. Політична експертиза та консультування як вид професійної діяльності
17. Інституціоналізація експертно-консультативної діяльності

18. Особливості експертно-консультативної діяльності соціально-політичних аналітиків

19. Загальна характеристика соціологічних досліджень, які використовуються в процесі соціально-політичного аналізу, соціально-політичного консалтингу та соціальної експертизи

20. Методи соціологічних досліджень

21. Соціально-політичний консалтинг в системі соціально-політичних відносин

22. Форми та види соціально-політичного консалтингу

23. Роль професійних знань в соціально-політичному консалтингу

24. Соціально-політичне консультування в соціальній роботі

25. Функції та види соціально-політичного маркетингу

26. Тенденції та проблеми розвитку консультаційних центрів в Україні

27. Теорія та практика соціально-політичного консалтингу та соціальної експертизи

Рекомендована література та інтернет-ресурси (літературні джерела, рекомендована література (основна, додаткова, Інтернет-ресурси) та інші джерела).

Основна література

1. Вступ до політичної аналітики: Навч. посіб. Авт. кол.: С.О, Телешун, О.Р. Титаренко, І.В. Рейтерович, С.І. Вировий; За заг. ред. С.О. Телешуна. К.: Вид-во НАДУ, 2006. 220 с.
2. Практичні аспекти інформаційно-аналітичної роботи: Навч. посіб.; Кол. авт.; За заг. ред. С.О. Телешуна. К.: Вид-во НАДУ, 2007. 44 с.
3. Кальниш Ю. Інституціональні особливості аналітичного супроводу процесів вироблення та реалізації державної політики в сучасній Україні. *Вісн. НАДУ*. 2006. № 2. С. 36–42.
4. Кузьмук О. М. Територіальний брендинг як інструмент місцевого розвитку. *Вісник Львівського університету*. № 16. 2018. С. 156-161
5. Кузьмук О. Середній клас в українському суспільстві : перспективи теоретичного та емпіричного дослідження : монографія. Луцьк : Вежа-Друк, 2016. 172 с.
6. Кузьмук О.М., Любчук В.В. Пропаганда як зброя: соціальний дискурс. The Russian-Ukrainian war (2014-2022): historical, political, cultural-educational, religious, economic and legal aspects: Scientific monograph. Riga. Latvia: «Baltija Publishing», 2022. С. 976-982
7. Ліщук-Торчинська Т. П., Кузьмук О. М. Постать ідеального депутата Верховної Ради України як об'єкт аналізу й предмет обговорення. *Соціологічні студії: науково-практичний журнал*. № 2 (15). 2019. С. 74–81
8. Науково-практичні рекомендації щодо консультування та проведення аналітичного дослідження політики. С. Телешун, С. Вировий, О. Титаренко. К.: Вид-во НАДУ, 2007. 48с.
9. Свирид З. Витоки, сутність та основні підходи до визначення політичного консультування на сучасному етапі. *Українська національна ідея: реалії та перспективи розвитку*. Вип. 24, 2012. С.56-60.

Додаткова література

1. Менеджмент виборчої кампанії. Ресурси, технології, маркетинг. За ред. Бебика В. К., 2003
2. Політико-психологічні передвиборні та виборчі технології / За ред. Варій М. К., 2003

3. Телешун С. О., Баронін А. С. Політична аналітика, прогнозування та політичні консультації. К.: «Паливода А. В.», 2001. С. 110-118.
4. Ребкало В. А., Валевський О.Л.,Кальниш Ю. Г. Політична аналітика та прогнозування [навч. посібник]. К.: вид-во УАДУ, 2002. 60с.
5. Мех О. Політичне консультування як одна із складових успішної PR кампанії. URL: <http://jornlsb.unsv.kiev.ua>
6. Побокін М. Маніпуляційні впливи в системі політичних технологій. *Людина і політика*. 2004. №3. С. 63-73.
7. Юрченко Є. О. Політичне консультування у виборчому процесі: зарубіжний досвід та українська практика. *Вісник Академії адвокатури України*. 2010, №1. С 12-17.
8. Вступ до аналізу державної політики: Навч. посіб. За ред. В. Романов, О. Рудік, Т. Брус. К.: Вид-во Соломії Павличко «Основи», 2001. 238 с.
9. Браун М. Пол. Посібник з аналізу державної політики. Пер. з англ. К.: Основи, 2000. 243 с.
10. Вайс К. Г. Оцінювання: методи дослідження програм та політики. Пер. з англ. Р.Ткачука; Наук.ред. О.Кілієвич. К.: Основи, 2000. 671 с.
11. Веймер, Девід Л., Вайнінг, Ейден Р. Аналіз політики: Концепції і практика; Пер. з англ. І.Дзюб, А.Олійник; Наук. ред. О.Кілієвич. К.: Основи, 2000. 654 с.
12. Політична аналітика в ситемі публічного управління: Навч. посіб.; Авт. кол. С.О.Телешун та ін. К.: НАДУ, 2008. 284 с.

ГЛОСАРІЙ

Методи соціальної експертизи – якісні (експертні опитування, фокус-групи) та кількісні (соціологічні опитування, статистичний аналіз) методи дослідження соціальних явищ.

Соціальна адаптація – це пристосування особистості або соціальної групи до змін у навколишньому соціальному середовищі, засвоєння нових соціальних норм, ролей, статусів, що дозволяє їм ефективно функціонувати в нових умовах.

Соціальна відповідальність – концепція, за якою організації враховують інтереси суспільства, беручи на себе відповідальність за вплив своєї діяльності на споживачів, працівників, громади та навколишнє середовище в усіх аспектах. Соціальна відповідальність є предметом експертизи.

Соціальна відповідальність – це добровільне зобов'язання організацій (бізнесових, державних, громадських) перед суспільством у вирішенні соціальних проблем та сприянні соціальному розвитку. Вона передбачає узгодження корпоративних та суспільних інтересів.

Соціальна відповідальність бізнесу – це концепція, згідно з якою компанії інтегрують соціальні та екологічні аспекти у свою діяльність та взаємодію із стейкхолдерами на добровільній основі. Вона охоплює такі напрями, як благодійність, екологічна політика, дотримання трудових прав, етична реклама тощо.

Соціальна діагностика – всебічне вивчення та оцінка певної соціальної ситуації, проблеми, процесу з метою виявлення причин, чинників, характеру та тенденцій їх розвитку. Є важливим інструментом соціального аналізу та планування.

Соціальна діагностика – це комплексне вивчення та оцінка соціальної ситуації, проблем, процесів з метою визначення їх причин, характеру та тенденцій розвитку. Соціальна діагностика є важливим інструментом соціального аналізу, планування та прийняття управлінських рішень.

Соціальна діагностика – це процес виявлення, аналізу та оцінки поточного стану, проблем, потреб соціальних об'єктів (особистості, групи, спільноти, організації, суспільства) з метою їх подальшого вирішення, корекції чи профілактики. Діагностика включає збір, обробку та інтерпретацію соціальної інформації за допомогою різноманітних методів дослідження.

Соціальна експертиза – всебічна оцінка соціальних наслідків управлінських рішень, проєктів, програм, нормативно-правових актів, а також

їх відповідності соціальним інтересам, нормам і стандартам. Результатом є експертний висновок.

Соціальна експертиза – дослідження, аналіз та оцінка соціальних явищ, процесів, проектів, програм з метою визначення їх відповідності потребам суспільства, соціальним стандартам, нормам, цінностям.

Соціальна експертиза – це всебічний аналіз та оцінка соціальних наслідків управлінських рішень, програм, проектів, нормативно-правових актів. Вона дозволяє виявити їх вплив на життя людей, суспільні процеси та інтереси різних соціальних груп. Результати соціальної експертизи є основою для коригування або вдосконалення проектів.

Соціальна експертиза – це дослідження соціальних наслідків управлінських рішень, законопроектів, програм, проектів, що впливають на життя людей. Вона передбачає комплексну оцінку соціальних ризиків, розробку рекомендацій щодо їх мінімізації та посилення позитивних соціальних ефектів.

Соціальна експертиза – це комплексне дослідження, оцінка та аналіз соціальних явищ, процесів, ініціатив, програм, проектів з метою визначення їх відповідності соціальним потребам, нормам, стандартам, цінностям. Результатом експертизи є висновки та рекомендації щодо доцільності, ефективності, соціальних наслідків реалізації досліджуваних об'єктів. Соціальна експертиза застосовується для оцінки державної соціальної політики, соціальних програм, проектів розвитку територій тощо.

Соціальна згуртованість – це ступінь єдності членів суспільства, їх взаємна довіра, ідентичність та прихильність спільним цінностям і цілям. Вона є важливим чинником стабільності та розвитку суспільства, подолання соціальної ізоляції та конфліктів.

Соціальна інженерія – це сфера практичної діяльності, спрямована на конструювання, моделювання та регулювання соціальних систем, процесів і відносин. Соціальна інженерія передбачає використання наукових методів для вирішення соціальних проблем.

Соціальна інклюзія – це процес забезпечення рівних можливостей для всіх людей, незалежно від їх індивідуальних особливостей чи приналежності до певної групи, у доступі до ресурсів, послуг, видів діяльності та прийнятті рішень. Вона протистоїть соціальній ізоляції та дискримінації.

Соціальна інновація – це нові ідеї (продукти, послуги, моделі), що одночасно задовольняють соціальні потреби та створюють нові соціальні відносини або співпрацю. Вони спрямовані на вирішення складних соціальних проблем, підвищення якості життя людей та сприяння соціальним змінам.

Соціальна політика – комплекс заходів, програм, інститутів, спрямованих на регулювання та вдосконалення суспільних відносин, забезпечення соціальної справедливості, підвищення добробуту та якості життя населення. Соціальна політика є одним з ключових напрямів діяльності держави.

Соціальна політика – це система цілеспрямованих заходів держави та інших соціальних інститутів, спрямованих на забезпечення та підвищення рівня і якості життя населення, розв'язання соціальних проблем та конфліктів, створення умов для всебічного розвитку людини. Соціальна політика є важливою складовою державної політики.

Соціальна політика – це система цілеспрямованих заходів держави та інших суб'єктів суспільного життя, спрямованих на забезпечення та підвищення рівня та якості життя населення, задоволення його соціальних потреб. Вона охоплює сфери зайнятості, охорони здоров'я, освіти, соціального забезпечення тощо.

Соціальна робота – це професійна діяльність, спрямована на покращення життєвих умов та розвиток потенціалу людей, сімей, груп і громад. Вона передбачає надання соціальних послуг, здійснення соціального патронажу, захисту, реабілітації, профілактики соціальних ризиків та проблем.

Соціальна технологія – система методів, прийомів, операцій управління соціальними процесами та вирішення соціальних проблем.

Соціальна технологія – це сукупність прийомів, методів і засобів цілеспрямованого впливу на соціальні об'єкти та процеси з метою їх оптимізації або зміни. Соціальні технології застосовуються у сферах управління, освіти, охорони здоров'я, культури тощо.

Соціальне моделювання – конструювання моделей соціальних об'єктів, процесів, систем, що дозволяє досліджувати їх та прогнозувати розвиток.

Соціальне партнерство – це система взаємовідносин між працівниками (їх представниками), роботодавцями (їх представниками) та органами державної влади і місцевого самоврядування, що спрямована на забезпечення узгодження інтересів працівників і роботодавців з питань регулювання трудових і пов'язаних з ними відносин.

Соціальне планування – це процес розробки системи заходів, спрямованих на досягнення бажаного стану соціальної сфери у майбутньому. Воно включає визначення цілей, завдань, ресурсів, методів та строків реалізації соціальних програм і проєктів. Соціальне планування тісно пов'язане з соціальним прогнозуванням.

Соціальне прогнозування – науково обґрунтоване передбачення ймовірних тенденцій, станів, подій у соціальній сфері на основі аналізу поточної ситуації, виявлення ключових чинників, закономірностей соціальних процесів. Результати прогнозування дозволяють завчасно підготуватися до майбутніх змін та розробити ефективні соціальні стратегії.

Соціальне прогнозування – це наукове передбачення можливих станів, тенденцій та альтернатив розвитку соціальних процесів і явищ у майбутньому. Воно ґрунтується на системному аналізі соціальних фактів, виявленні причинно-наслідкових зв'язків і закономірностей. Соціальне прогнозування є важливим інструментом підготовки та прийняття управлінських рішень.

Соціальне проєктування – розробка та реалізація соціальних проєктів, програм, інновацій, спрямованих на вирішення конкретних соціальних проблем, задоволення потреб соціальних спільнот. Включає аналіз ситуації, визначення цілей, завдань, ресурсів, планування, моніторинг та оцінку.

Соціальний аудит – це комплексна оцінка ефективності соціальної політики, програм і проєктів організації з метою виявлення проблем, ризиків та перспектив їх вдосконалення. Він включає аналіз документації, опитування стейкхолдерів, спостереження та інші методи збору даних.

Соціальний аудит – це комплексна оцінка та аналіз соціальних аспектів діяльності організації, її впливу на працівників, споживачів, місцеві громади та суспільство в цілому. Він спрямований на вдосконалення соціальної відповідальності та підзвітності бізнесу.

Соціальний діалог – це процес обговорення та узгодження позицій, інтересів, прав та обов'язків сторін соціально-трудових відносин (працівників, роботодавців, органів влади) з метою регулювання цих відносин. Він є основою для прийняття збалансованих управлінських рішень.

Соціальний захист – це система гарантованих державою економічних, соціальних та правових заходів, спрямованих на забезпечення достатнього життєвого рівня, підтримку добробуту та надання соціальних послуг різним категоріям населення. Це один з ключових напрямів соціальної політики.

Соціальний капітал – це ресурси, що виникають завдяки соціальним зв'язкам та відносинам між людьми, соціальним мережам, нормам довіри і взаємності. Він є важливим чинником економічного та соціального розвитку, підвищення рівня життя населення.

Соціальний капітал – це сукупність реальних або потенційних ресурсів, які пов'язані з наявністю стійкої мережі більш-менш інституціоналізованих взаємовідносин взаємного визнання та поваги. Він відображає рівень

згуртованості суспільства, довіри між людьми та соціальної активності громадян.

Соціальний маркетинг – це технологія формування та просування соціально-значущих ідей, цінностей та моделей поведінки серед цільових аудиторій. Його мета - зміна соціальних установок, поведінки та практик для вирішення суспільних проблем.

Соціальний моніторинг – систематичне відстежування та оцінювання змін у соціальній сфері, вивчення ефективності та наслідків соціальних програм і проєктів. Дозволяє відстежувати динаміку соціальних процесів, виявляти проблеми та здійснювати своєчасне коригування.

Соціальний моніторинг – це систематичне спостереження, збір, обробка та аналіз даних щодо соціальних процесів та явищ з метою їх оцінки, прогнозування та вироблення управлінських рішень. Соціальний моніторинг дозволяє відстежувати динаміку соціальних показників у часі та просторі.

Соціальні індикатори – це кількісні та якісні показники, що характеризують стан і тенденції розвитку соціальних процесів та явищ. Вони використовуються для моніторингу, оцінки та прогнозування соціального розвитку. Приклади соціальних індикаторів - рівень бідності, безробіття, злочинності, тривалість життя тощо.

Соціально-політичний консалтинг – процес надання професійної допомоги та рекомендацій особам, організаціям, громадам з питань соціально-політичного характеру. Включає аналіз соціально-політичної ситуації, консультування, розробку стратегій вирішення соціально-політичних проблем.

Соціально-політичний консалтинг – це професійна діяльність, яка полягає в наданні експертних рекомендацій, консультацій та допомоги різним суб'єктам (органам влади, громадським організаціям, політичним партіям, бізнесу тощо) щодо вирішення актуальних соціально-політичних проблем, прийняття управлінських рішень, розробки та реалізації соціально-політичних стратегій. Консалтинг базується на глибокому аналізі ситуації, застосуванні наукових методів дослідження, прогнозуванні наслідків.

ДОДАТКИ

Приклади навчальних підручників, посібників та першоджерел з навчальної дисципліни «Соціально-політичний консалтинг та соціальна експертиза», що розкривають сутність і зміст навчальної дисципліни:

Таблиця 5

Назва та автор праці, рік видання	Основна ідея роботи
Вебер М. «Господарство і суспільство» (1922)	<p>«Соціологія має займатися вивченням соціальної дії, тобто такої дії, яка за своїм змістом зорієнтована на дії інших людей і в своєму перебігу враховує їх. Саме соціальна дія, а не просто зовнішня поведінка, є предметом соціологічного аналізу».</p> <p>Ця ідея М. Вебера є ключовою для розуміння ролі соціально-політичного консалтингу та соціальної експертизи у формуванні державної політики, оскільки вони мають враховувати соціальну дію та орієнтацію на поведінку цільових груп.</p>
Сорокін П., «Соціальна та культурна динаміка» (1937)	<p>«Соціальна система не є раз і назавжди даною, а знаходиться в постійному русі, змінюючись під впливом безлічі факторів – економічних, політичних, культурних тощо. Соціальна експертиза має виявляти, аналізувати та враховувати ці динамічні зміни».</p> <p>Ця концепція П. Сорокіна акцентує увагу на необхідності застосування соціальної експертизи для вивчення мінливих соціальних умов та врахування їх при розробці і реалізації державної політики.</p>
Дарендорф Р., «Класи та класовий конфлікт у індустріальному суспільстві» (1959)	<p>«Соціальні конфлікти є невід'ємною частиною соціальної структури, вони відображають прагнення різних груп до перерозподілу ресурсів та влади. Соціально-політичний консалтинг має сприяти врегулюванню таких конфліктів шляхом пошуку балансу інтересів різних соціальних груп».</p> <p>Ця ідея Р. Дарендорфа підкреслює важливість соціально-політичного консалтингу у процесах формування та реалізації державної політики, спрямованої на вирішення соціальних конфліктів.</p>

<p>Парсонс Т., «Соціальна система» (1951)</p>	<p>Т. Парсонс розглядав суспільство як складну соціальну систему, яка складається з взаємопов'язаних елементів (соціальних інститутів, груп, ролей тощо). Він підкреслював важливість підтримання балансу та стабільності цієї системи. Соціально-політичний консалтинг має спрямовуватись на аналіз системних взаємодій та пошук шляхів досягнення соціальної рівноваги.</p>
<p>Бауман З. «Плинна сучасність» (2000)</p>	<p>Дослідження впливу глобалізації та індивідуалізації на соціальні структури та ідентичність. «У сучасному світі соціальні зв'язки стають нестійкими, а ідентичності - плинними та конструйованими».</p> <p>З. Бауман характеризував сучасне суспільство як «плинне», тобто таке, що швидко змінюється і не піддається простому прогнозуванню. Відповідно, соціальна експертиза має бути більш гнучкою, випереджаючою та адаптованою до цих мінливих умов.</p> <p>З. Бауман проаналізував, як процеси глобалізації та індивідуалізації трансформують ідентичності, соціальні зв'язки та життєві стратегії людей у сучасному світі. Ці ідеї важливі для осмислення соціокультурних змін.</p>
<p>Кастельс М. «Інформаційна епоха: економіка, суспільство та культура» (1996-1998)</p>	<p>М. Кастельс досліджував трансформації суспільства під впливом інформаційних технологій. Він підкреслював необхідність врахування цифровізації та мережових тенденцій при здійсненні соціально-політичного консалтингу та соціальної експертизи.</p> <p>Аналіз впливу нових інформаційно-комунікаційних технологій на трансформацію соціальної структури та економіки. «Ми живемо в суспільстві, де основним джерелом продуктивності та влади стають знання та інформація, а не матеріальні ресурси».</p>
<p>Гіденс Е. «Наслідки сучасності» (1990)</p>	<p>Е. Гіденс досліджував процеси глобалізації та «радикалізації» сучасності, коли традиційні соціальні зв'язки та інститути зазнають значних трансформацій. Він підкреслював необхідність врахування цих глобальних</p>

	тенденцій при наданні соціально-політичних рекомендацій.
Бергер П. та Лукман П., «Соціальне конструювання реальності» (1966)	П. Бергер та Т. Лукман розглядали суспільство як реальність, яка постійно конструюється людьми через взаємодію та інтерпретацію. Це вказує на важливість врахування суб'єктивних сприйняття та інтерпретацій при проведенні соціальної експертизи.
Гофман І., «Представлення себе в повсякденному житті» (1959)	І. Гофман вивчав, як люди використовують драматургійні техніки для «презентації себе» в соціальних ситуаціях. Ці ідеї можуть бути застосовані для розуміння поведінки політиків та інших суспільних акторів, що важливо для соціально-політичного консалтингу.
Фуко М. «Наглядати і карати» (1975)	М. Фуко досліджував, як сучасні системи влади та контролю впливають на суспільство. Його підходи можуть бути корисними для аналізу політичних процесів та соціальної політики.
Бурдьє П. «Відтворення: елементи теорії системи освіти» (1970)	П. Бурдьє вивчав, як соціальна структура та влада відтворюються через інституції, такі як освіта. Ці ідеї можна застосовувати при аналізі функціонування державних інституцій та розробці політики. Бурдьє П. аналізує, як освіта не є нейтральним механізмом, а навпаки, слугує засобом відтворення та легітимації існуючих соціальних ієрархій.
Дюркгейм Е. «Про поділ суспільної праці» (1893)	Е. Дюркгейм досліджував, як органічна солідарність, що базується на взаємозалежності, заміщує механічну солідарність у більш складних суспільствах. Це дає розуміння динаміки соціальної інтеграції, важливе для соціально-політичного консалтингу.
Мертон Р. «Соціальна теорія і соціальна структура» (1949)	Р. Мертон вивчав, як соціальна структура призводить до відхилень від очікуваної поведінки (аномії). Це може бути застосовано при аналізі соціальних проблем та розробці політичних рішень.
Оукшот Е. «Раціоналізм в політиці» (1962)	Е. Оукшот критикував надмірну раціоналізацію та планування в політиці, підкреслюючи значення досвіду, традицій та неформальних інститутів. Ці ідеї важливі для

	реалістичного соціально-політичного консалтингу.
Парсонс Т. «Структура соціальної дії» (1937)	Т. Парсонс розробив систему понять для аналізу соціальних систем, включаючи концепції ролей, норм, цінностей. Ці ідеї можуть бути корисними для оцінки соціальної динаміки та розробки ефективних політичних рішень.
Дарендорф Р. «Класи та класовий конфлікт у індустріальному суспільстві» (1959)	Р. Дарендорф досліджував, як конфлікт між різними соціальними групами призводить до соціальних змін. Ці ідеї дають розуміння рушійних сил суспільних трансформацій, важливе для соціально-політичного консалтингу.
Александр Д., «Неофункціоналізм» (1985)	Д. Александр критикував жорсткий функціоналізм та розробив більш гнучкий підхід до аналізу соціальних систем. Це може бути застосовано для багатовимірного соціально-політичного аналізу.
Гіденс Е. «Теорія структурації» (1984)	Е. Гіденс розглядав взаємодію між соціальною структурою та індивідуальною діяльністю. Ці ідеї важливі для розуміння динаміки соціально-політичних процесів. Е. Гіденс запропонував розуміти соціальні структури як водночас обмежувальні та уможлиблюючі. Його концепція «структурації» пояснює, як структури та суб'єктна діяльність взаємно конституюють одна одну. Це важливо для аналізу соціальних змін. Гіденс Е. запропонував теорію «структурації», де соціальні структури та індивідуальні дії розглядаються як взаємозалежні. Це сприяє аналізу взаємодії між макро- та мікропроцесами в суспільстві.
Бурдьє П. «Практичний смисл» (1980)	П. Бурдьє досліджував, як соціальні структури та культурні практики формують і відтворюють нерівність. Ці ідеї дають важливі уроки для розробки справедливої соціальної політики.
Габермас Ю. «Теорія комунікативної дії» (1981)	Ю. Габермас аналізував, як мова та комунікація структурують суспільні процеси. Це має значення для проектування ефективних комунікаційних стратегій у соціально-політичному консалтингу.

	<p>Ю. Габермас аналізував, як комунікативні практики стають місцем боротьби за встановлення спільного порозуміння і легітимації. Його ідеї використовуються для дослідження демократичних процесів та публічної сфери.</p> <p>Ю. Габермас розвинув концепцію «комунікативної раціональності», яка досліджує, як дискурс і взаєморозуміння можуть виступати основою для консенсусу та координації суспільних дій. Ця ідея актуальна для консультування з питань публічної політики та суспільної згоди.</p> <p>Роль раціональної комунікації в процесах соціальної інтеграції та досягнення суспільної згоди. «Спільне розуміння, досягнуте в процесі комунікації, є основою соціальної взаємодії та соціального порядку».</p>
Коулман Л. «Коллективні дії та міські рухи» (1990)	Коулман Л. вивчала, як люди організуються для колективної боротьби за свої права. Ці напрацювання можуть допомогти експертам краще розуміти та підтримувати соціальні рухи.
Валлерстайн І. «Світ-система» (1974)	І. Валлерстайн розробив концепцію глобальної капіталістичної світ-системи. Ця перспектива важлива для аналізу соціально-політичних процесів у контексті глобалізації.
Сорел Е. «Раса, клас та гендер» (1992)	Е. Сорел досліджувала, як різні форми соціальної нерівності взаємодіють і підсилюють одна одну. Ці ідеї можуть бути корисними для розробки всеосяжних соціальних і політичних рішень.
Еліас Н. «Процес цивілізації» (1939)	Н. Еліас вивчав, як соціальні процеси, такі як державотворення та формування манер, впливають на соціальну динаміку. Ці ідеї можуть бути корисними для аналізу та прогнозування суспільних змін. <p>Описує, як протягом століть відбувалося поступове приборкання емоцій та поведінки людей в ході розвитку державності та утвердження соціальних норм.</p>
Фуко М., «Наглядати і карати» (1975)	М. Фуко досліджував, як соціальні інституції, такі як в'язниці, лікарні та школи, дисциплінують і контролюють людей. Ці

	концепції важливі для критичного аналізу державної політики та соціальних практик.
Гелльнер Е. «Нації та націоналізм» (1983)	Е. Гелльнер аналізував формування національних ідентичностей та націоналістичних рухів. Його напрацювання важливі для дослідження етнополітичних конфліктів та розробки стратегій їх врегулювання.
Бенджамін В. «Мистецтво в епоху його технічної відтворюваності» (1936)	В. Бенджамін досліджував, як технологічні зміни впливають на культуру та соціальне життя. Ці ідеї можуть бути використані для аналізу впливу цифрових медіа на суспільство.
Арон Р. «Демократія і тоталітаризм» (1965)	Р. Арон аналізував відмінності між демократичними та тоталітарними режимами. Ці напрацювання важливі для оцінки та порівняння політичних систем.
Дюркгайм Е. «Самогубство» (1897)	Е. Дюркгайм досліджував, як соціальні фактори впливають на індивідуальну поведінку. Його ідеї можна застосовувати для розробки профілактичних заходів у сфері психічного здоров'я.
Міллс Ч. «Соціологічна уява» (1959)	Р. Міллс закликав соціологів застосовувати свої знання для вирішення актуальних соціальних проблем. Ця ідея лежить в основі сучасного соціально-політичного консалтингу.
Розалді А. «Гендер і влада» (1988)	Н. Розалді досліджувала, як гендерна нерівність структурує соціальні відносини та розподіл влади. Ці напрацювання важливі для розробки політики, спрямованої на гендерну рівність.
Бурдьє П. «Габітус і поле» (1972)	П. Бурдьє розробив концепцію «габітусу» – стійких диспозицій, які структурують сприйняття і дії людей залежно від їхнього соціального становища. Це важливо для розуміння, як соціальні нерівності відтворюються і легітимізуються.
Гоффман І. «Представлення себе в повсякденному житті» (1959)	І. Гоффман проаналізував, як люди управляють враженнями про себе під час соціальної взаємодії. Ці ідеї можна застосовувати в бізнесі, політиці та роботі з громадськістю.
Ялом І. «Екзистенційна психотерапія» (1980)	І. Ялом вивчав вплив екзистенційних тривог (смерть, свобода, ізоляція, сенс життя) на

	психічне здоров'я. Це застосовується в консультуванні та психотерапії.
Александр Д. «Культурна травма та колективна пам'ять» (2004)	Д. Олександр описав, як трагічні події трансформуються у «культурну травму», що формує колективні ідентичності. Це важливо для кризового менеджменту.
Рісмен Д. «Самотня натовп» (1950)	Д. Рісмен показав, як соціальні зміни, пов'язані з економічним зростанням, призводять до формування «керованого» типу особистості. Це важливо для аналізу споживчої поведінки та масової культури.
Гоффман Е. «Стигма» (1963)	Е. Гоффман досліджував, як соціальні ярлики та стереотипи впливають на ідентичність і самооцінку людей. Ці напрацювання застосовуються в антидискримінаційній політиці.
Мертон Р. «Явні та неявні функції» (1957)	Р. Мертон пояснював, як соціальні наслідки дій можуть не збігатися з їхніми первинними цілями. Це корисно для оцінки ефективності соціальних програм.
Фрідман Н. «Теорія очікуваної цінності» (1944)	Н. Фрідман розробив модель, яка пояснює, як люди приймають раціональні рішення в умовах ризику та невизначеності. Це важливо для прогнозування поведінки споживачів та інвесторів.
Гіденс Е. «Наслідки модерності» (1990)	Е. Гіденс аналізував, як процеси глобалізації та рефлексивна модернізація трансформують соціальне життя. Ці ідеї допомагають розуміти виклики сучасного світу.
Бурдьє П. «Дистинкція» (1979)	П. Бурдьє показав, як культурні смаки та стилі життя виступають маркерами соціального статусу. Ці ідеї використовуються в сегментації ринку та розробці ефективних комунікаційних стратегій.
Коулмен Д. «Соціальний капітал» (1988)	Д. Коулмен довів, що соціальні мережі та норми взаємності є важливим ресурсом для досягнення індивідуальних та колективних цілей. Це застосовується в аналізі соціальної згуртованості та розробці політик соціального розвитку.
Манн М. «Джерела соціальної влади» (1986)	М. Манн розкрив багатовимірну природу влади, виділяючи економічні, політичні, військові та ідеологічні аспекти. Ця концепція

	дає змогу глибше розуміти конфлікти інтересів та динаміку владних відносин.
Тоффлер Е. «Третя хвиля» (1980)	Е. Тоффлер передбачив перехід до постіндустріального суспільства, коли знання стають ключовим ресурсом. Ці ідеї використовуються для прогнозування соціально-економічних тенденцій.
Фуко М. «Дисципліна і покарання» (1975)	М. Фуко досліджував, як владні інституції через дисциплінарні практики формують покірних та податливих індивідів. Ці ідеї застосовуються при аналізі соціального контролю та процесів нормалізації. М. Фуко досліджував, як владні відносини та дискурси створюють нормативні «режими істини», які формують поведінку та ідентичності людей. Ці ідеї допомагають аналізувати владні структури та механізми соціального контролю.
Габермас Ю. «Комунікативна дія» (1981)	Ю. Габермас розробив теорію комунікації, яка пояснює, як через раціональний діалог і взаєморозуміння можливі соціальні зміни. Це важливо для вивчення процесів публічної дискусії та консенсусного прийняття рішень.
Луман Н. «Теорія систем» (1984)	Н. Луман представив системний підхід до аналізу суспільства, де соціальні системи функціонують за власною логікою. Це допомагає консультантам розуміти складність соціальних взаємодій та наслідки впливу на них.
Валлерстайн Е. «Світ-система» (1974)	Е. Валлерстайн запропонував теорію, що пояснює глобальну нерівність через домінування «центру» над «периферією». Ці уявлення застосовуються при аналізі геополітичних та економічних процесів.
Беккер Г. «Людський капітал» (1964)	Г. Беккер розвинув теорію, яка пояснює, як інвестиції в освіту та здоров'я людей сприяють їхній продуктивності та економічному зростанню. Ці ідеї використовуються при розробці соціальної політики.
Бергер П. і Лукман Т. «Соціальне конструювання реальності» (1966)	П. Бергер і Т. Лукман показали, як люди через повсякденну взаємодію і комунікацію спільно створюють та підтримують уявлення про соціальну реальність. Ця ідея застосовується

	при аналізі соціальних конструктів, таких як ідентичності, норми та інституції.
Гіденс Е. «Теорія структурації» (1984)	Е. Гіденс розробив діалектичну модель, де структури одночасно обмежують і творять соціальну дію. Це дає консультантам концептуальну основу для розуміння взаємозв'язку між мікро- і макрорівнями суспільства.
Бурдьє П. «Теорія практики» (1972)	П. Бурдьє пояснив, як «габітус» – інтерналізовані схеми сприйняття, оцінки та дії – впливають на соціальну практику індивідів. Ці ідеї застосовуються при вивченні соціального відтворення нерівностей. П. Бурдьє досліджував, як «габітус» – стійкі диспозиції, визначені соціальним походженням і позицією, впливають на практики, смаки та життєві стратегії людей. Ця теорія дає ключ до розуміння соціальної мобільності та відтворення нерівності.
Семпсон Е. «Феміністська теорія» (1986)	Е. Семпсон розвинула феміністичний підхід, який досліджує, як гендерна влада та дискримінація структурують соціальні відносини. Це важливо для розуміння проблем гендерної рівності та інклюзивності.
Валлерстайн Е. «Світ-системний аналіз» (1974)	Е. Валлерстайн запропонував розглядати глобальну економіку як ієрархічну «світ-систему» з центром, напівпериферією та периферією. Ця перспектива важлива для розуміння нерівномірного розвитку та геополітичних відносин.
Гоффман І. «Презентація себе в повсякденному житті» (1959)	І. Гоффман розробив концепцію «драматургічного підходу», який пояснює, як люди керують враженнями про себе під час соціальної взаємодії. Це корисно для аналізу комунікативних стратегій.
Гіденс Е. «Модернізація та самоідентичність» (1991)	Е. Гіденс вивчав, як процеси глобалізації та рефлексивної модернізації впливають на формування індивідуальної та колективної ідентичності в пізньомодерну епоху. Ці ідеї застосовуються при дослідженні ідентичностей та соціальних змін.
Александр Д. «Культурна травма» (2004)	Д. Александр досліджував, як колективні переживання тяжких соціальних потрясінь (війни, геноциду, терактів) впливають на

	суспільну свідомість та ідентичність. Ці ідеї важливі для консультування з кризових питань.
Фуко М. «Дисциплінарна влада» (1975)	М. Фуко досліджував, як владні механізми, такі як тюрми, психіатричні лікарні, школи, формують «керовані» суб'єкти. Ця перспектива допомагає розуміти, як влада та знання взаємопов'язані, що важливо для аналізу соціальної політики.
Лакло Е. та Муф Ш. «Гегемонія та соціалістична стратегія» (1985)	Вчені розвинули постмарксистський підхід, який аналізує, як різні ідентичності та інтереси об'єднуються в «гегемонні проєкти». Такий підхід пояснює динаміку політичного популізму та конфлікту.
Патнем Р. «Занепад соціального капіталу» (2000)	Р. Патнем досліджував, як соціальна довіра, мережі та норми взаємності (соціальний капітал) впливають на ефективність демократичного врядування. Ця концепція важлива для консультування з питань громадянського суспільства.
Цукаєрман М. Парадокс диверсифікації (2017)	М. Цукаєрман пояснив, як зростаюча різноманітність у сфері культури, релігії, етнічності може призводити до посилення сегрегації та конфлікту всупереч очікуваному ефекту інтеграції. Це актуально для консультування з питань міжкультурної взаємодії.
Манн М. «Джерела соціальної влади» (1986-2013)	М. Манн виділив чотири джерела влади – економічну, політичну, військову та ідеологічну, та розглянув їх історичну динаміку. Ця теорія допомагає комплексно аналізувати структуру та трансформації суспільств.
Мендес А. «Перетин» (1994)	А. Мендес запропонувала теорію «перетину» (intersectionality), яка аналізує, як різні ознаки ідентичності (раса, клас, гендер тощо) взаємодіють і формують унікальні форми соціального досвіду та нерівності. Цей підхід важливий для розуміння складних соціальних проблем.
Вельш В. «Транскультурність» (1999)	В. Вельш розвинув концепцію «транскультурності», яка розглядає культури не як окремі, статичні утворення, а як динамічні, взаємопроникні системи. Це

	допомагає аналізувати глобальні культурні трансформації та їх наслідки.
Гарві Д. «Накопичення шляхом відчуження» (2003)	Д. Гарві проаналізував, як неоліберальна політика сприяє збагаченню еліт шляхом приватизації суспільних ресурсів. Ця концепція допомагає критично оцінювати соціально-економічну політику.
Фуко М. «Дисциплінарна влада» (1970-ті)	М. Фуко досліджував, як соціальні інститути (школи, лікарні, в'язниці тощо) здійснюють «дисциплінарну владу» над індивідами, формуючи їхню поведінку та ідентичність. Ця перспектива допомагає виявляти приховані механізми соціального контролю.
Скотт Д. «Гендер – це категорія аналізу» (1986)	Д. Скотт обґрунтувала необхідність розглядати гендер не лише як соціальну характеристику, а як аналітичну категорію для вивчення владних відносин та нерівностей. Це сприяє більш глибокому розумінню гендерної динаміки в суспільстві.
Андерсон Б. «Уявні спільноти» (1983)	Б. Андерсон запропонував концепцію «уявних спільнот», де нації сприймаються як соціально сконструйовані, а не як природні утворення. Ця ідея важлива для аналізу національної ідентичності та націоналістичних рухів.
Коллінз Г. «Соціологія наукових знань» (1970-ті)	Г. Коллінз досліджував, як соціальні та культурні чинники впливають на формування наукових теорій та інновацій. Це сприяє критичному осмисленню ролі науки в суспільстві.
Валлерстайн І. «Світ-система» (1970-ті)	І. Валлерстайн розробив теорію «світ-системи», яка аналізує глобальну економіку як ієрархічну систему «центр-периферія». Ця перспектива важлива для розуміння нерівномірного розвитку та геополітичних відносин.
Бурдьє П. «Теорія практик» (1970-ті)	П. Бурдьє дослідив, як соціальні класи та групи відтворюють нерівність через «габітус» - системи диспозицій та схем сприйняття, що формуються під впливом соціалізації. Ця концепція допомагає розуміти механізми відтворення соціальної нерівності.
Кастельс М. «Мережеве суспільство» (1990-ті)	М. Кастельс досліджував, як нові інформаційні технології трансформують суспільні відносини, формуючи «мережеве

	суспільство». Ця перспектива важлива для розуміння впливу технологій на соціальні та політичні процеси.
Габермас Ю. «Теорія комунікативної дії» (1980-ті)	Ю. Габермас розробив концепцію «комунікативної дії» як ключового механізму соціальної інтеграції та демократичної політики. Ця теорія пропонує нормативну основу для аналізу дискурсивної взаємодії в суспільстві.
Д. Трумен «Урядовий процес» (1951)	Аналіз впливу політичних груп інтересів на прийняття державних рішень
Гіденс Е. «Наслідки модерну» (1990), «Третій шлях» (1998)	Дослідження модернізації, глобалізації та ризику у контексті соціально-політичних консультацій
Бурдьє П. «Відмінності: Соціальна критика судження» (1979)	Концепція «габітусу» та аналіз соціального відтворення нерівності. Фрагмент з праці: «Смаки є продуктом умов існування, що відображають різні життєві шанси, і слугують засобом обстоювання цих шансів».
Гіденс Е. «Устрій суспільства: Нарис теорії структурації» (1984)	Концепція взаємозв'язку між індивідуальною діяльністю та соціальними структурами. Е. Гіденс представив концепцію взаємозв'язку між індивідуальними діями та соціальними структурами, які одночасно створюються людьми, але й обмежують та мотивують їхні дії.
Леві-Строс К. «Структурна антропологія» (1958)	Заклав основи структурного аналізу культури та суспільства, розглядаючи культуру як систему символів, значень та правил, що організують соціальне життя людей.
Дюркгейм Е. «Елементарні форми релігійного життя» (1893)	Стверджував, що соціальні факти є специфічними реаліями, які необхідно вивчати об'єктивно, незалежно від індивідуальних проявів.
Гідденс Е. «Устрій суспільства» (1984)	Представив концепцію взаємозв'язку між індивідуальними діями та соціальними структурами, які одночасно створюються людьми, але й обмежують та мотивують їхні дії.
Дюркгейм Е. «Самогубство» (1897), «Елементарні форми релігійного життя» (1912)	Дослідження соціальної солідарності, релігії та колективної свідомості

Бурдьє П. «Розрізнення» (1979)	Концепції «культурного капіталу» та «габітусу», механізми відтворення соціальної нерівності
Еліас Н. «Про процес цивілізації» (1939)	Теорія «процесу цивілізації», історичні трансформації в соціальній поведінці та становленні держави
Белл Д. (1976) «Прихід постіндустріального суспільства»	Концепція «постіндустріального суспільства», трансформація економіки та суспільства під впливом технологічних змін
Габермас Ю. «Теорія комунікативної дії» (1981)	Критична теорія суспільства, роль комунікації та раціональності, комунікативна раціональність, заснована на взаємному порозумінні та обґрунтуванні тверджень, як основа реалізації справедливого суспільства. Габермас Ю. розробив підхід до розуміння раціональності та процесів соціальної інтеграції. Основна ідея роботи: «Суспільна раціональність виявляється не в стратегічних діях, а в комунікативній взаємодії, спрямованій на досягнення взаєморозуміння».
Бурдьє П. «Відтворення: Елементи теорії системи освіти» (1970)	Теорія соціальних полів і капіталів, механізми відтворення соціальної нерівності через систему освіти, боротьба соціальних агентів за володіння специфічними видами влади в рамках окремих полів
Оффе К. (1972) «Дезорганізована капіталістична держава»	Трансформація ролі держави загального добробуту в умовах економічної кризи
Арчер М. (1995) «Морфогенез і суспільство»	Співвідношення структури та діяльності в соціальних змінах
Турен А. «Повернення діяча» (1984)	Трансформація колективної ідентичності та дій в постіндустріальну епоху
Патнем Р. «Bowling Alone» (2000)	Автор описав занепад громадянської активності та суспільних зв'язків в США. Основна ідея роботи: «Зниження рівня соціальної взаємодії та суспільної участі свідчить про кризу соціального капіталу в сучасних суспільствах».
Бергер П. і Лукман Т. «Соціальне конструювання реальності» (1966)	Американські соціологи, засновники соціального конструктивізму у своїй роботі вони довели, що реальність є соціально сконструйованою.

	<p>Основна ідея роботи: «Повсякденне життя постає як об'єктивована, звична реальність, однак насправді воно є результатом соціального конструювання».</p>
<p>Сеннет Р. «Корозія характеру» (1998)</p>	<p>Американський соціолог, дослідник міської культури та нових форм трудової діяльності у своїй роботі проаналізував вплив гнучкості та мобільності на особистість в умовах «нового капіталізму».</p> <p>Основна ідея роботи: «Короткострокові відносини, мобільність та нестабільність в сучасних організаціях підривають традиційне розуміння характеру та ідентичності».</p>
<p>Гідденс Е. (1990) «Наслідки модерну»</p>	<p>Британський соціолог, один із провідних теоретиків модернізації у своїй роботі «Наслідки модерну» описав процеси глобалізації та рефлексивності в пізньомодерному суспільстві.</p> <p>Основна ідея роботи: «Високомодерні суспільства характеризуються радикалізованою рефлексивністю, коли соціальне життя постійно переосмислюється та реконструюється».</p>
<p>Фуко М. (1975) «Наглядати і карати»</p>	<p>М. Фуко – французький філософ і соціолог, теоретик влади та дискурсу. У праці «Наглядати і карати» (1975) він розробив концепцію дисциплінарної влади та її впливу на формування суб'єкта.</p> <p>Основна ідея роботи: «Соціальні інститути, такі як в'язниці, лікарні, школи, здійснюють дисциплінарну владу, що нормалізує та контролює індивідів».</p>
<p>Бек У. (1986) «Суспільство ризику»</p>	<p>Німецький соціолог, теоретик рефлексивної модернізації у праці «Суспільство ризику» (1986) дослідив трансформацію сучасних суспільств під впливом глобальних ризиків.</p> <p>У. Бек досліджував, як сучасне суспільство стає все більш ризикованим і нестабільним через глобальні загрози, такі як екологічні проблеми та технологічні катастрофи. Ця перспектива важлива для аналізу сучасних соціальних та політичних викликів.</p> <p>Основна ідея роботи: «Суспільства пізньої модерності характеризуються зростанням</p>

	непередбачуваних, глобальних ризиків, які вимагають нових форм соціальної організації та управління».
Рекс Д. (1984) «Стать і влада»	Британський соціолог, один із засновників феміністської теорії. У книзі «Стать і влада» (1984) вона проаналізувала гендерну природу владних відносин. Основна ідея книги: «Гендерна нерівність вбудована в структуру суспільства та проявляється в дискримінації жінок у різних сферах життя».
Сун Г. «Глобальне село» (1996)	Глобалізація призводить до розмиття традиційних культурних меж і виникнення транскультурних ідентичностей та практик.
Скотт Дж. «Гендер: корисна категорія історичного аналізу» (1986)	Гендер є ключовою категорією для розуміння соціальних відносин влади та нерівності між чоловіками та жінками.
Коулман Дж. «Основи соціальної теорії» (1990)	Соціальний капітал, виражений в соціальних зв'язках та нормах, є важливим ресурсом для досягнення індивідуальних та колективних цілей.
Канетті Е. «Маса і влада» (1960)	Влада базується на страху натовпу перед лідером, який втілює владу та контролює масу через символи, ритуали та насильство.

Приклади завдань з елементами дослідницької роботи, пов'язаних із навчальною дисципліною «Соціально-політичний консалтинг та соціальна експертиза»:

Таблиця 6

Дослідницьке завдання	Очікувані результати від реалізації поставленого завдання
<p>Оберіть актуальну соціальну або політичну проблему вашого регіону.</p> <p>Проведіть якісне дослідження (наприклад, серія інтерв'ю з експертами, аналіз документів, фокус-групи) для глибшого розуміння природи та причин цієї проблеми.</p> <p>На основі отриманих даних розробіть рекомендації щодо можливих шляхів вирішення або пом'якшення проблеми.</p> <p>Підготуйте аналітичну записку з результатами дослідження та рекомендаціями для місцевої/регіональної влади.</p> <p><i>Коротке пояснення до дослідницького завдання:</i></p> <p>Аналіз ситуації в обраному регіоні/громаді має виявити ключові тренди, виклики та можливості для розвитку.</p> <p>Визначення зацікавлених сторін та їхніх інтересів потребує застосування методів стейкхолдер-аналізу.</p> <p>Розробка стратегії чи плану дій має ґрунтуватися на принципах інклюзивності, врахування різноманітних інтересів, комплексного підходу до управління змінами.</p> <p>Консультаційна доповідь має бути практично спрямованою та</p>	<p>Поглиблене розуміння обраної актуальної соціальної або політичної проблеми регіону:</p> <p>Виявлення природи, причин та динаміки проблеми на основі експертних інтерв'ю, аналізу документів та фокус-груп.</p> <p>Набуття досвіду застосування якісних соціологічних методів дослідження.</p> <p>Розвиток навичок критичного аналізу та інтерпретації отриманих даних.</p> <p>Розробка обґрунтованих рекомендацій щодо вирішення або пом'якшення проблеми:</p> <p>Формулювання практичних пропозицій для місцевої/регіональної влади на основі аналізу результатів дослідження.</p> <p>Розвиток вміння застосовувати соціологічні знання для розв'язання актуальних проблем.</p> <p>Набуття досвіду підготовки аналітичної записки як форми представлення результатів дослідження.</p> <p>Розвиток професійних компетентностей магістра-соціолога:</p> <p>Вдосконалення навичок організації та проведення якісних соціологічних досліджень.</p> <p>Зміцнення здатності здійснювати соціальну діагностику та розробляти рекомендації щодо вирішення соціальних проблем.</p> <p>Підвищення рівня аналітичного мислення та навичок підготовки аналітичних матеріалів.</p> <p>Загалом, реалізація цього дослідницького завдання дозволить студентам-магістрам поглибити свої теоретичні знання та</p>

<p>містити конкретні рекомендації для органів влади чи громадських організацій.</p> <p>Ці деталізовані пояснення мають на меті глибше розкрити особливості та вимоги до виконання дослідницьких, експертних та консультативних завдань у межах даної навчальної дисципліни. Сподіваюся, що ця інформація виявилась корисною.</p>	<p>практичні навички, необхідні для ефективної професійної діяльності в галузі соціології, а також підготувати їх до подальшої науково-дослідницької роботи.</p>
<p>Оберіть актуальну соціальну або політичну проблему Волинського регіону.</p> <p>Проведіть якісне дослідження (наприклад, серія інтерв'ю з експертами, аналіз документів, фокус-групи) для глибшого розуміння природи та причин цієї проблеми.</p> <p>На основі отриманих даних розробіть рекомендації щодо можливих шляхів вирішення або пом'якшення проблеми.</p> <p>Підготуйте аналітичну записку з результатами дослідження та рекомендаціями для місцевої/регіональної влади.</p>	<p>Поглиблене розуміння актуальної соціальної або політичної проблеми регіону:</p> <p>Виявлення глибинних причин та динаміки проблеми на основі якісних методів дослідження, таких як експертні інтерв'ю, аналіз документів та фокус-групи.</p> <p>Розвиток навичок критичного аналізу та інтерпретації отриманих якісних даних.</p> <p>Здобуття досвіду застосування різноманітних якісних соціологічних методів.</p> <p>Розробка обґрунтованих рекомендацій для вирішення або пом'якшення проблеми:</p> <p>Формулювання практичних пропозицій для місцевої/регіональної влади, спираючись на результати дослідження.</p> <p>Демонстрація вміння використовувати соціологічні знання для розв'язання актуальних суспільних проблем.</p> <p>Набуття досвіду підготовки аналітичної записки як формату представлення результатів дослідження.</p> <p>Розвиток професійних компетентностей магістра-соціолога:</p> <p>Вдосконалення навичок організації та проведення якісних соціологічних досліджень.</p> <p>Посилення здатності здійснювати соціальну діагностику та розробляти обґрунтовані рекомендації щодо вирішення соціальних проблем.</p>

	<p>Підвищення рівня аналітичного мислення та навичок підготовки аналітичних матеріалів.</p> <p>Загалом, виконання цього дослідницького завдання дозволить студентам-магістрам поглибити теоретичні знання та практичні вміння, необхідні для ефективної професійної діяльності соціолога, а також підготує їх до подальшої науково-дослідницької роботи.</p>
<p>Оберіть нещодавно ухвалений нормативно-правовий акт (закон, постанову, наказ тощо) на національному або місцевому рівні.</p> <p>Нормативно-правовий акт, що підлягає експертизі, може стосуватися різних сфер: соціальної політики, охорони здоров'я, освіти, екології тощо.</p> <p>Проведіть соціальну експертизу цього акта, оцінивши його очікувані соціальні наслідки та вплив на різні соціальні групи.</p> <p>Соціальна експертиза передбачає оцінку очікуваних наслідків акта для різних соціальних груп (за віком, доходами, освітою, місцем проживання тощо).</p> <p>Визначте можливі ризики, побічні ефекти та проблеми, які можуть виникнути внаслідок реалізації цього акта.</p> <p>Аналіз ризиків та побічних ефектів має спиратися на теоретичні засади соціології, соціальної політики та соціальної роботи.</p> <p>Підготуйте експертний висновок із рекомендаціями щодо вдосконалення акта або альтернативних варіантів вирішення проблеми.</p>	<p>Поглиблене розуміння соціальних наслідків державної/місцевої політики:</p> <p>Аналіз впливу нормативно-правового акта на різні соціальні групи та верстви населення.</p> <p>Виявлення можливих ризиків, побічних ефектів та проблем, що можуть виникнути внаслідок його реалізації.</p> <p>Розвиток навичок комплексної оцінки соціальних наслідків політичних рішень.</p> <p>Формулювання обґрунтованих рекомендацій для вдосконалення політики:</p> <p>Підготовка експертного висновку з пропозиціями щодо покращення нормативно-правового акта.</p> <p>Демонстрація здатності студентів використовувати соціологічні знання для вироблення ефективних стратегій державного/місцевого управління.</p> <p>Набуття досвіду розробки альтернативних варіантів вирішення проблеми.</p> <p>Розвиток дослідницьких компетентностей магістра-соціолога:</p> <p>Застосування різноманітних якісних та кількісних методів соціального дослідження.</p> <p>Вдосконалення навичок збору, аналізу та інтерпретації даних.</p> <p>Підвищення здатності студентів до критичного мислення, аргументації та підготовки експертних висновків.</p>

<p>Експертний висновок має бути конструктивним, містити аргументовані рекомендації щодо вдосконалення акта або альтернативних шляхів вирішення проблеми.</p>	<p>Загалом, виконання цього завдання сприятиме формуванню у студентів-магістрів комплексного бачення соціальних наслідків державної політики, а також розвитку їхніх компетенцій щодо розробки обґрунтованих рекомендацій для вдосконалення нормативно-правової бази. Це дозволить підготувати висококваліфікованих фахівців-соціологів, здатних до ефективної взаємодії з органами влади та вироблення рекомендацій для прийняття збалансованих управлінських рішень.</p>
<p>Оберіть регіон, місто або громаду, де відбуваються важливі політичні, соціальні або економічні зміни. Проведіть комплексний аналіз ситуації в обраному районі, враховуючи демографічні, економічні, політичні, соціальні та культурні чинники. Визначте ключові зацікавлені сторони (стейкхолдери) та їхні інтереси, потреби й очікування. Розробіть стратегію або план дій, спрямовані на ефективне управління змінами та врахування інтересів різних груп. Підготуйте консультаційну доповідь із рекомендаціями для органів влади або громадських організацій.</p>	<p>Глибокий аналіз ситуації в місті або області: Оцінка демографічних, економічних, політичних, соціальних та культурних тенденцій. Виявлення ключових чинників, що впливають на зміни в регіоні. Розуміння взаємозв'язків між різними аспектами розвитку міста. Визначення основних зацікавлених сторін (стейкхолдерів): Ідентифікація ключових груп, на які впливають зміни (місцева влада, бізнес, громадські організації, мешканці тощо). Аналіз інтересів, потреб та очікувань різних стейкхолдерів. Оцінка рівня їхньої впливовості та ролі в процесах змін. Розробка стратегії та плану дій для ефективного управління змінами: Формування комплексного бачення щодо оптимального розвитку міста. Визначення першочергових кроків та заходів для врахування інтересів різних груп. Рекомендації щодо налагодження ефективної взаємодії між стейкхолдерами. Підготовка консультаційної доповіді для органів влади та громадськості: Узагальнення результатів комплексного аналізу ситуації в місті/області.</p>

	<p>Надання обґрунтованих рекомендацій для вдосконалення управління змінами в місті/області.</p> <p>Посилення взаємодії між владою, бізнесом, громадськими організаціями та мешканцями.</p> <p>Загалом, реалізація цього дослідницького завдання дозволить студентам-магістрам поглибити свої компетенції щодо комплексного аналізу соціальних змін, оцінки інтересів різних груп, а також розробки стратегічних рекомендацій для органів влади та громадськості. Це сприятиме підготовці висококваліфікованих фахівців-соціологів, здатних ефективно взаємодіяти з органами управління та громадою для вирішення актуальних проблем розвитку міст і регіонів.</p>
<p>Обрана соціальна або політична проблема повинна бути актуальною та важливою для місцевої/регіональної громади.</p> <p>Якісне дослідження може включати напівструктуровані інтерв'ю з експертами (представниками влади, громадських організацій, профільних фахівців), аналіз нормативно-правових актів, статистичних даних, медіаматеріалів тощо.</p> <p>Розробка рекомендацій має враховувати наявні ресурси, компетенції та повноваження відповідних органів влади чи інших інституцій.</p> <p>Аналітична записка має бути чіткою, аргументованою та містити конкретні пропозиції щодо вирішення проблеми.</p>	<p>Глибоке розуміння актуальної соціальної або політичної проблеми, що хвилює місцеву/регіональну громаду. Якісне дослідження із залученням експертів, аналізом нормативно-правової бази та статистичних даних дозволить всебічно вивчити проблему, її причини та наслідки.</p> <p>Розробка конкретних рекомендацій щодо вирішення проблеми. Аналіз наявних ресурсів, компетенцій та повноважень відповідних органів і установ дасть змогу запропонувати реалістичні та ефективні способи подолання проблеми.</p> <p>Підвищення впливу громадськості на процеси прийняття рішень. Чітка, аргументована аналітична записка з конкретними пропозиціями може стати вагомим голосом місцевої/регіональної спільноти, привернути увагу влади до важливої проблеми.</p> <p>Посилення співпраці між громадянським суспільством, органами влади, експертним середовищем. Залучення широкого кола зацікавлених сторін до</p>

	<p>дослідження проблеми сприятиме взаємодії та пошуку спільних рішень. Підвищення обізнаності та залучення місцевої/регіональної громади. Публічне обговорення результатів дослідження може підвищити рівень поінформованості та зацікавленості людей у вирішенні важливих для них проблем.</p> <p>Загалом, якісне дослідження актуальної соціальної або політичної проблеми з чіткими рекомендаціями може стати важливим кроком до позитивних змін у місцевій/регіональній громаді. Ключовим є забезпечення практичної спрямованості та реалістичності запропонованих рішень.</p>
<p>Порівняння підходів, технологій чи практик у вирішенні аналогічної соціальної/політичної проблеми в різних регіонах або країнах.</p> <p>Виявлення спільних рис та відмінностей, їх обґрунтування з урахуванням контекстних факторів.</p> <p>Формулювання висновків щодо доцільності адаптації чужого досвіду до місцевих умов.</p>	<p>Виявлення спільних рис та відмінностей у способах вирішення проблеми. Аналіз контекстних факторів, що впливають на обрані підходи, дозволить краще зрозуміти специфіку кожного з них.</p> <p>Формулювання висновків щодо доцільності адаптації чужого досвіду до місцевих умов. Порівняльний аналіз дасть змогу оцінити, наскільки успішні практики з інших регіонів або країн можуть бути застосовані в досліджуваному локальному контексті.</p> <p>Розробка рекомендацій щодо можливостей перейняття ефективних технологій та практик, а також адаптації їх до місцевих особливостей. Це допоможе визначити, які саме елементи чужого досвіду варто впроваджувати, а які потребують модифікації.</p> <p>Поглиблення розуміння аналогічної соціальної/політичної проблеми в ширшому контексті. Порівняння підходів і практик в різних регіонах/країнах розширить бачення проблеми, дозволить виявити загальні закономірності та специфічні особливості.</p> <p>Стимулювання міжрегіонального/міжнародного обміну</p>

	<p>досвідом і кращими практиками. Дослідження може сприяти налагодженню співпраці між зацікавленими сторонами для спільного вирішення подібних проблем. Загалом, очікуваним результатом є вироблення обґрунтованих та реалістичних рекомендацій щодо доцільності та способів адаптації успішних зовнішніх практик для вирішення актуальної соціальної/політичної проблеми в досліджуваному локальному контексті.</p>
<p>Моніторингове дослідження: Відстеження динаміки певних соціальних, економічних чи політичних показників у регіоні/громаді протягом визначеного періоду. Аналіз чинників, що впливають на зміни, та їх оцінка з точки зору досягнення цільових орієнтирів. Підготовка рекомендацій щодо коригування заходів чи політик для покращення ситуації.</p>	<p>Отримання актуальної і достовірної інформації про зміни цільових показників протягом визначеного періоду. Виявлення ключових тенденцій, динаміки та характеру цих змін. Аналіз та ідентифікація факторів, що обумовлюють виявлені зміни - як позитивні, так і негативні. Оцінка їхнього впливу на досягнення цільових орієнтирів. Виявлення «вузьких місць», проблемних аспектів, які потребують коригування чи посиленої уваги. Розуміння причин неефективності або недосягнення запланованих результатів. Розробка науково обґрунтованих рекомендацій щодо вдосконалення чи коригування наявних заходів, політик і програм для покращення ситуації та досягнення цільових показників. Надання органам влади, профільним організаціям та зацікавленим сторонам аналітичної інформації та практичних рекомендацій, які можуть бути використані для прийняття обґрунтованих управлінських рішень. Сприяння підвищенню ефективності реалізації відповідних політик, програм та ініціатив шляхом моніторингу, оцінки ефективності та вироблення пропозицій щодо їх удосконалення.</p>

	<p>Накопичення емпіричних даних, що можуть бути використані для подальших досліджень, аналізу тенденцій, прогнозування та розробки довгострокових стратегій розвитку.</p> <p>Загалом, очікувані результати сприятимуть прийняттю більш зважених та ефективних управлінських рішень, спрямованих на вирішення актуальних проблем та покращення соціально-економічної ситуації в регіоні/громаді.</p>
<p>Кейс-стаді:</p> <p>Глибинний аналіз конкретної ситуації, рішення чи програми, реалізованих у певному контексті.</p> <p>Виявлення ключових факторів успіху, бар'єрів, уроків, які можуть бути застосовані в інших умовах.</p> <p>Формулювання узагальнених висновків щодо ефективності чи доцільності аналогічних заходів.</p>	<p>Всебічне розуміння конкретної ситуації, рішення чи програми, що вивчається:</p> <p>Детальний аналіз контексту, в якому вони реалізовувались (соціальний, економічний, політичний, організаційний тощо).</p> <p>Виявлення ключових етапів, дій та рішень, що приймалися.</p> <p>Оцінка досягнутих результатів та їх відповідність поставленим цілям.</p> <p>Ідентифікація та глибокий аналіз факторів, що вплинули на хід реалізації та результативність:</p> <p>Виявлення ключових факторів успіху - тих елементів, які сприяли ефективному впровадженню та досягненню цілей.</p> <p>Визначення бар'єрів, викликів чи перешкод, з якими довелось стикатись, та аналіз причин їх виникнення.</p> <p>Узагальнення уроків, отриманих в результаті аналізу кейсу:</p> <p>Формулювання висновків щодо доцільності, життєздатності та масштабованості аналізованих заходів.</p> <p>Розробка рекомендацій, які можуть бути застосовані в інших подібних ситуаціях чи контекстах.</p> <p>Формування теоретичних узагальнень та практичних рекомендацій:</p> <p>Виявлення закономірностей, принципів чи підходів, які можуть бути використані для підвищення ефективності аналогічних ініціатив.</p>

	<p>Надання органам влади, експертам та зацікавленим сторонам практичних рекомендацій щодо впровадження ефективних рішень і програм.</p> <p>Поглиблення розуміння теоретичних концепцій та емпіричних закономірностей:</p> <p>Генерування нових ідей, гіпотез чи теорій, що пояснюють успіх чи невдачу досліджуваних рішень/програм.</p> <p>Розширення академічних знань у відповідній сфері через публікацію результатів дослідження.</p> <p>Загалом, кейс-стаді дозволяє отримати глибокі, контекстуальні знання про конкретні ситуації, які можуть бути використані для підвищення ефективності управлінських рішень та впровадження успішних практик в аналогічних умовах.</p>
<p>Оцінювання ефективності:</p> <p>Комплексна оцінка результатів та впливу певного соціального/політичного проекту, програми чи реформи.</p> <p>Застосування методів якісного та кількісного аналізу, зокрема соціологічних опитувань, фокус-груп, статистичних даних.</p> <p>Розробка рекомендацій щодо вдосконалення чи масштабування успішних практик.</p> <p>Такі різноманітні дослідницькі завдання дозволяють комплексно підійти до вивчення соціально-політичних проблем і процесів, а також сформувані необхідні дослідницькі компетентності в студентів.</p>	<p>Комплексна оцінка результатів та впливу:</p> <p>Всебічний аналіз досягнутих результатів, як кількісних (статистичні показники), так і якісних (відгуки, спостереження).</p> <p>Оцінка економічного, соціального, політичного чи іншого впливу реалізованих заходів на цільові групи, зацікавлені сторони та ширший контекст.</p> <p>Застосування різноманітних методів дослідження:</p> <p>Проведення соціологічних опитувань серед бенефіціарів, експертів, представників влади для отримання суб'єктивних оцінок.</p> <p>Організація фокус-групових обговорень для глибокого вивчення досвіду учасників.</p> <p>Аналіз наявних статистичних даних, звітів, документів для об'єктивної оцінки показників.</p> <p>Виявлення факторів успіху та бар'єрів:</p> <p>Ідентифікація ключових елементів, що сприяли ефективній реалізації проекту/програми.</p>

	<p>Визначення викликів, перешкод чи недоліків, що заважали досягненню цілей.</p> <p>Розробка рекомендацій щодо вдосконалення та масштабування:</p> <p>Надання пропозицій з удосконалення окремих аспектів реалізації для підвищення ефективності.</p> <p>Визначення можливостей щодо розширення, тиражування чи адаптації успішних практик в інших умовах.</p> <p>Розвиток дослідницьких компетентностей студентів:</p> <p>Формування навичок критичного аналізу, оцінювання ефективності, генерування рекомендацій.</p> <p>Набуття досвіду застосування різноманітних методів збору та аналізу даних.</p> <p>Поглиблення розуміння соціально-політичних процесів та механізмів реалізації реформ.</p> <p>Загалом, такі комплексні дослідницькі завдання дозволяють отримати глибокі, обґрунтовані висновки щодо досягнутих результатів та ключових факторів ефективності соціальних/політичних ініціатив, а також сприяють формуванню цінних дослідницьких компетентностей у студентів.</p>
<p>Тематичне есе/аналітична записка:</p> <p>Поглиблене дослідження та письмовий виклад певної соціально-політичної проблеми чи процесу.</p> <p>Критичний аналіз існуючих підходів та формулювання власної позиції, підкріпленої аргументами.</p> <p>Розробка рекомендацій щодо вирішення проблеми або підвищення ефективності політик.</p>	<p>Поглиблене дослідження соціально-політичної проблеми чи процесу:</p> <p>Всебічний огляд та критичний аналіз існуючих наукових джерел, статистики, експертних оцінок щодо обраної тематики.</p> <p>Виявлення ключових факторів, причин виникнення та динаміки досліджуваного явища.</p> <p>Виокремлення найбільш актуальних аспектів проблеми, що потребують подальшого вивчення.</p> <p>Критичний аналіз підходів та формулювання власної позиції:</p>

	<p>Оцінка ефективності, доцільності, обмежень існуючих моделей, стратегій чи політик, спрямованих на вирішення проблеми.</p> <p>Аргументоване представлення власної точки зору щодо природи проблеми, її першочергових причин та шляхів вирішення.</p> <p>Використання теоретичних концепцій, емпіричних даних, логічних міркувань для підкріплення авторської позиції.</p> <p>Розробка рекомендацій:</p> <p>Формулювання конкретних пропозицій щодо вдосконалення існуючих або розробки нових підходів, стратегій, політик для вирішення проблеми.</p> <p>Обґрунтування доцільності, ефективності та можливостей реалізації запропонованих рекомендацій.</p> <p>Окреслення можливих ризиків, перешкод та шляхів їх мінімізації при впровадженні рекомендацій.</p> <p>Удосконалення дослідницьких та аналітичних компетентностей:</p> <p>Розвиток навичок критичного мислення, творчого підходу до вирішення проблем.</p> <p>Вдосконалення вмій пошуку, систематизації та аналізу інформації з різноманітних джерел.</p> <p>Напрацювання навичок чіткого, логічного та аргументованого викладу власної позиції у письмовій формі.</p> <p>Загалом, виконання такого дослідницького завдання у вигляді тематичного есе чи аналітичної записки дозволяє студентам поглибити розуміння складних соціально-політичних проблем, розвинути критичне мислення та аналітичні здібності, а також сформулювати обґрунтовані пропозиції щодо вдосконалення політики та практики.</p>
Міні-дослідницький проект:	Визначення актуальної дослідницької теми:

<p>Визначення актуальної дослідницької теми, збір даних та їх аналіз.</p> <p>Застосування різноманітних методів дослідження, зокрема якісних та кількісних.</p> <p>Презентація результатів дослідження, висновків та практичних рекомендацій.</p>	<p>Ідентифікація актуальної соціально-політичної проблеми або процесу, що потребують поглибленого вивчення.</p> <p>Формулювання чітких дослідницьких питань, на які спрямоване дослідження.</p> <p>Обґрунтування наукової та практичної значимості обраної теми.</p> <p>Збір даних та їх аналіз:</p> <p>Пошук, систематизація та критичний аналіз релевантної інформації з різноманітних джерел (наукові публікації, статистичні дані, експертні оцінки тощо).</p> <p>Застосування якісних методів дослідження (наприклад, інтерв'ю, фокус-групи, спостереження) для отримання первинних даних.</p> <p>Використання кількісних методів (наприклад, анкетування, статистичний аналіз) для збору та обробки емпіричних даних.</p> <p>Виявлення ключових закономірностей, тенденцій, причинно-наслідкових зв'язків у досліджуваній проблематиці.</p> <p>Застосування різноманітних методів дослідження:</p> <p>Демонстрація вміння комбінувати якісні та кількісні методи збору й аналізу даних.</p> <p>Обґрунтування доцільності використання обраних методів для отримання надійних та валідних результатів.</p> <p>Дотримання принципів наукової об'єктивності та етики при проведенні дослідження.</p> <p>Презентація результатів дослідження, висновків та практичних рекомендацій:</p> <p>Чітке, логічне та аргументоване викладення ключових результатів проведеного дослідження.</p> <p>Формулювання обґрунтованих висновків щодо природи, причин, динаміки досліджуваного явища.</p>
---	--

	<p>Розробка практичних рекомендацій, спрямованих на вирішення або мінімізацію проблеми.</p> <p>Ефективна презентація дослідження, вміння відповідати на запитання та вести дискусію.</p> <p>Загалом, виконання міні-дослідницького проекту сприяє розвитку у студентів навичок критичного мислення, дослідницької компетентності, вміння застосовувати різноманітні методи при вивченні соціально-політичних питань, а також навичок презентації та захисту результатів наукової роботи.</p>
<p>Полюве дослідження:</p> <p>Збір первинних даних шляхом інтерв'ю, фокус-груп, спостережень тощо.</p> <p>Застосування методів якісної або кількісної соціології.</p> <p>Аналіз отриманих даних та формулювання практичних рекомендацій.</p>	<p>Збір первинних даних шляхом інтерв'ю, фокус-груп, спостережень тощо:</p> <p>Розробка чітких протоколів та інструментарію для збору первинних даних (гайди інтерв'ю, сценарії фокус-груп, схеми спостережень тощо).</p> <p>Проведення інтерв'ю, фокус-груп, спостережень серед представників цільової аудиторії або експертів.</p> <p>Фіксація та систематизація отриманої якісної та кількісної інформації.</p> <p>Застосування методів якісної або кількісної соціології:</p> <p>Демонстрація вміння застосовувати методи якісної соціології (наприклад, тематичний аналіз, дискурс-аналіз, обґрунтована теорія) для обробки та інтерпретації якісних даних.</p> <p>Використання методів кількісної соціології (наприклад, описова статистика, регресійний аналіз, факторний аналіз) для обробки та аналізу кількісних даних.</p> <p>Застосування комп'ютерних програм для статистичної обробки та візуалізації даних.</p> <p>Аналіз отриманих даних та формулювання практичних рекомендацій:</p> <p>Проведення комплексного, критичного аналізу первинних даних, виявлення</p>

	<p>основних тенденцій, закономірностей, причинно-наслідкових зв'язків.</p> <p>Інтерпретація результатів дослідження з урахуванням теоретичних положень та емпіричних даних.</p> <p>Формулювання обґрунтованих практичних рекомендацій, спрямованих на вирішення або мінімізацію досліджуваної проблеми.</p> <p>Розробка конкретних пропозицій щодо вдосконалення програм, політик, управлінських рішень у відповідній сфері.</p> <p>Загалом, виконання польового дослідження сприяє розвитку у студентів навичок збору та аналізу первинних даних, застосування різноманітних методів соціологічного дослідження, а також вміння формулювати практичні рекомендації на основі отриманих результатів.</p>
<p>Вторинний аналіз даних:</p> <p>Дослідження та інтерпретація наявних статистичних даних, звітів, публікацій.</p> <p>Виявлення закономірностей, трендів, взаємозв'язків.</p> <p>Оцінка ефективності соціально-політичних програм та заходів.</p> <p>Розробка соціально-політичного проекту:</p> <p>Визначення актуальної проблеми та цільової групи.</p> <p>Розробка концепції проекту, його логіки та ключових заходів.</p> <p>Планування ресурсів, бюджету та механізмів моніторингу реалізації.</p>	<p>Вторинний аналіз даних:</p> <p>Дослідження та інтерпретація наявних статистичних даних, звітів, публікацій:</p> <p>Систематизація та критичний аналіз релевантної вторинної інформації.</p> <p>Виявлення та інтерпретація ключових закономірностей, трендів, взаємозв'язків.</p> <p>Оцінка ефективності соціально-політичних програм та заходів:</p> <p>Аналіз результативності та впливу існуючих програм, політик, ініціатив.</p> <p>Формулювання обґрунтованих висновків щодо сильних і слабких сторін, можливостей удосконалення.</p> <p>Розробка соціально-політичного проекту:</p> <p>Визначення актуальної проблеми та цільової групи:</p> <p>Чітке формулювання ключової проблеми, на вирішення якої спрямований проект.</p> <p>Ідентифікація та характеристика цільової аудиторії проекту.</p>

	<p>Розробка концепції проекту, його логіки та ключових заходів:</p> <p>Обґрунтування концептуальних засад проекту, його ідейного спрямування.</p> <p>Визначення логіки проекту, взаємозв'язку цілей, завдань і заходів.</p> <p>Опис ключових заходів, методів, інструментів реалізації проекту.</p> <p>Планування ресурсів, бюджету та механізмів моніторингу реалізації:</p> <p>Оцінка необхідних ресурсів (людських, матеріальних, фінансових, інформаційних).</p> <p>Розробка детального бюджету проекту з урахуванням джерел фінансування.</p> <p>Формулювання механізмів поточного моніторингу та підсумкової оцінки ефективності.</p> <p>Загалом, виконання вторинного аналізу даних та розробки соціально-політичного проекту сприяє розвитку у студентів навичок критичного аналізу, стратегічного планування, проектного управління, а також формуванню комплексного бачення процесу розробки та реалізації соціальних ініціатив.</p>
<p>Написання аналітичної доповіді:</p> <p>Системний аналіз складної соціально-політичної ситуації.</p> <p>Моделювання можливих сценаріїв розвитку подій.</p> <p>Формулювання обґрунтованих рекомендацій для осіб, що приймають рішення.</p>	<p>Системний аналіз складної соціально-політичної ситуації:</p> <p>Всебічне вивчення та оцінка ключових аспектів проблемної ситуації.</p> <p>Виявлення та структурування основних факторів, що впливають на ситуацію.</p> <p>Аналіз взаємозв'язків та взаємозалежностей між різними елементами системи.</p> <p>Визначення ключових рушійних сил, тенденцій, викликів та ризиків.</p> <p>Моделювання можливих сценаріїв розвитку подій:</p> <p>Розробка та обґрунтування декількох альтернативних сценаріїв розгортання ситуації.</p> <p>Оцінка ймовірності реалізації кожного сценарію та його можливих наслідків.</p>

	<p>Виявлення критичних точок та факторів, що можуть вплинути на розвиток ситуації.</p> <p>Формулювання обґрунтованих рекомендацій для осіб, що приймають рішення:</p> <p>Надання чітких та конкретних пропозицій щодо дій, які можуть бути вжиті для впливу на ситуацію.</p> <p>Обґрунтування переваг та недоліків кожної з рекомендованих альтернатив.</p> <p>Визначення можливих ресурсів, інструментів та механізмів реалізації рекомендацій.</p> <p>Окреслення очікуваних результатів та ризиків впровадження кожної з рекомендацій.</p> <p>Загалом, виконання завдання з написання аналітичної доповіді розвиває у студентів навички системного мислення, стратегічного аналізу, сценарного планування та вироблення обґрунтованих рекомендацій для осіб, що приймають рішення. Це дозволяє студентам набути важливих компетенцій для здійснення аналітичної, експертної та консультативної діяльності у сфері державного управління та соціально-політичних процесів.</p>
--	---